

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Jahongirov Burxon</i> O'ZBEKISTON VA BUYUK BRITANIYA MUNOSABATLARI	13-18
<i>Kenjayev Sardor Nurmurod o'g'li</i> AMIR TEMUR DAVRIDA MINTAQADA KATOLIK CHERKOVI FAOLIYATI	19-23
<i>Atamuratova Dilafruz Rashidovna</i> XORAZM TARIXINI O'RGANISHDA "TARJIMON" GAZETASINING AHAMIYATI	24-28
<i>Karimbayeva Salomatxon, Isxakov Bexzod Barkamalovich</i> FARG'ONA VODIYSI O'ZBEKLARI MODDIY MADANIYATIGA DOIR QARASHLAR TAHLILI	29-34
<i>Лукашова Наталья Михайловна</i> ИСТОРИЯ ТАШКЕНТА 30-Х ГОДОВ XVIII - ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XIX ВЕКА, ПРЕДСТАВЛЕННАЯ В РУССКИХ ИСТОЧНИКАХ	35-40
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> 1991–2025-YILLARDA O'ZBEKISTON-HINDISTON DIPLOMATIK VA TA'LIMIY HAMKORLIGINING RIVOJLANISHI: TARIXIY ASOSLAR VA ZAMONAVIY ISTIQBOLLAR	41-44
<i>Turdimuratov Yangiboy Allamuratovich</i> ETNOIQTISODIYOT XO'JALIK FAOLIYATI SEGMENTI SIFATIDA, UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI, FUNKSIYALARI VA SHAKLLARI	45-52
<i>Tursunov Farrux G'ulomovich</i> QASHQADARYO VOHASI TOJIKLARINING HUNARMANDCHILIK TAOMILLARIDAGI O'ZGARISHLAR	53-58
<i>Mullajanova Xosiyat Yazdankulovna</i> XIX ASR OXIRIDA RUS GEOGRAFIK JAMIYATNING ILMIY TADQIQOTLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	59-63
<i>Муминов Азизбек</i> ИСТОРИЯ ЖИЗНИ И НАУЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РАФАЭЛЯ ПАМПЕЛЛИ, ПРИЕХАВШЕГО В ТУРКЕСТАН В НАЧАЛЕ XX ВЕКА	64-69
<i>Suyarov Maxmudjon Sobirjon o'g'li</i> YUNON-BAQTRIYA TANGALARIDA AYOLLAR OBRAZI – DINIY-SIYOSIY RAMZ SIFATIDA	70-74
<i>Tuyev Fazliddin Erkinovich</i> BUXORO, NAVOIY VA SAMARQAND VILOYATLARIDAGI MUZEYLARINING XORIJIY ALOQALARI	75-80
<i>Mamatqulov Bekzod Sherozovich, Shonazarov Elnur Abbos o'gli</i> QASHQADARYO VILOYATIDA AYOLLAR BANDLIGI VA YENGIL SANOAT TARMOQLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY ROLI: TARIXIY TAHLIL VA NATIJALAR	81-85

<i>Jumayeva Shohida Choriyevna</i> SURXONDARYO VILOYATIDA CHORVACHILIK SOHASIDA MUTAXASSISLAR TAYYORLASH JARAYONIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR	86-90
<i>Azatov Allayar</i> RIVOJLANGAN O'RTA ASRLAR YOZMA MANBALARIDA QUYI AMUDARYO HAVZASI VA "XORAZM DENGIZI" TO'G'RISIDAGI MA'LUMOTLAR	91-99
<i>Ro'ziyeva Mashxura Abdimuminovna</i> LO'LILARDA O'ZLIKNI ANGLASHNING ZAMONAVIY JIHATLARI	100-105
<i>Orunbayev Asli</i> IKKINCHI MASHRUTIYAT JARAYONIDA JÖN TURKLAR HARAKATI VA RESPUBLIKA G'OYALARINING SHAKLLANISHI	106-113
<i>Matyaqbov Toyirjon Sultanbayevich</i> XORAZM VOHASI NEOLIT DAVRI O'RTA BOSQICHI KULOLCHILIGI XUSUSIDA BA'ZI MULOHAZALAR	114-116

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna, Abduljalilov Xojiakbar Abduljalil o'g'li</i> O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XUSUSIY SEKTORNING O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	117-122
<i>Bazarova Gulnora Gulamovna</i> O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHIDA SHANXAY HAMKORLIK TASHKILOTI.(UMUMIY MAQSADLAR YO'LIDAGI RIVOJLANISH).....	123-127
<i>Yadiyarova Shahnoza</i> THE ROLE OF THE MARKETING SYSTEM IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF LOCAL ENTERPRISES	128-135
<i>Нурмуродов Камолитдин Пирмаматович</i> НАУЧНЫЕ ВЗГЛЯДЫ К ПОНЯТИЮ ФИНАНСОВЫЕ РЕСУРСЫ	136-141
<i>Mamatqulova Muxlisa Mamirjanovna</i> O'RMON XO'JALIGINI MOLIYALASHTIRISHNING BYUDJET VA BYUDJETDAN TASHQARI MANBALAR HISOBIGA MOLIYALASHTIRILISHI	142-146
<i>Olimjonova Sexriyo Muzaffar qizi</i> TURIZM INDUSTRIYASI VA MEHMONDO'STLIK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH	147-150
<i>Anvarova Muhsinakhon Otabek kizi</i> THE ROLE OF BIOSPHERE RESERVES AND NATIONAL PARKS IN TOURISM	151-154

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Yusupova Ranoxon Tolibjonovna</i> TECHNICAL DEVELOPMENT AS AN ETHICAL-STRATEGIC RESOURCE	155-158
<i>Adilov Zafar Yunusovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIYNING INSON KAMOLATI HAQIDAGI FALSAFIY QARASHLARI	159-165

<i>Xo'janova Tamara Jo'raevna</i> YANGI DAVR VA HOZIRGI ZAMON FALSAFASIDA AXBOROT URUSHLARINI O'RGANISHNING PARADIGMALARI	166-170
<i>Narziyev Zubaydillo Ibodilloevich</i> AZIZIDDIN NASAFIYNING "ZUBDAT UL - HAQOYIQ" ASARI TASAVVUF FALSAFASIGA OID MUHIM MANBA	171-175
<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> YOSHLARDA MA'NAVIY VA AXLOQIY QIYMATLAR: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY O'RTASIDAGI TENGSIZLIKLER VA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	176-179
<i>Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich</i> UMAR SUXRAVARDIYNING "AVORIF UL-MAORIF" ASARINING IJTIMOIY-AXLOQIY TAHLILI	180-185
<i>Shamsutdinova Nigina Karimovna</i> ABU ALI IBN SINO IRFONiy QARASHLARI: «TA'BIRI MANZIL» ASARI MISOLIDA	186-190
<i>Pardayeva Marhabo Davlatovna</i> "ODAMIYLIK" TUSHUNCHASINING ZAMONAVIY KONTEKSTDA TRANSFORMATSIYASI	191-197
<i>Aripova Zulfiyaxon Solijonovna</i> SHARQ FALSAFASIDA IJTIMOIY ADOLAT TAMOIYILLARI: FOROBIYNING FALSAFIY MEROSI MISOLIDA	198-203
<i>Muxtorova Tutixon</i> ZAMONAVIY DUNYODA YOSHLARNING MA'NAVIY-RUHIY BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING FALSAFIY MASALALARI	204-211
<i>Xakimov Abdulboqi</i> YOSHLARDA MANTIQUIY VA TANQIDIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHDA FALSAFANING AHAMIYATI	212-216
<i>Sardorbek Jabbarov Buron o'g'li, Mirzakhmedov Abdurashid Mamasidiqovich</i> ISTE'MOLCHILIK JAMIYATIDA AHOLINING ISTE'MOL ME'YORI	217-224
<i>Taniqulov Jonibek Ashirkulovich</i> TA'LIM MADANIYATI VA UNING FALSAFIY FUNDAMENTLARI: KONSEPTUAL YONDASHUVLAR, GNOSEOLOGIK ILDIZLAR VA AKSIOLOGIK TAHLIL	225-229
<i>Бердалиева Севара Дамировна</i> СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВ АЛЛАМА ЮСУФА ХОСА ХАДЖИБА В РЕШЕНИИ СОВРЕМЕННЫХ ЭТИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ	230-234
<i>Хушбоков Ойбек Уралович</i> СОВРЕМЕННАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОНЦЕПТОСФЕРА УЧИТЕЛЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	235-239
<i>Fayziyev Xurshid Jumayevich</i> VOLTER DAVRIDA FRANSIYADA MA'NAVIY MIHITNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	240-244
<i>Muxiddinova Hakimaxon G'ulomovna</i> EKOLOGIK TAFAKKUR VA YASHIL IQTISODIYOT – UCHINCHI RENESSANSNING YANGI FALSAFIY PARADIGMASI SIFATIDA	245-250

<i>Zokirov Mirzo</i> MAMLAKATLARNING TANAZZUL VA TARAQQIYOTINI BELGILOVCHI IJTIMOIY-FALSAFIY OMILLAR	251-255
--	---------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Jo'rayev Nabi Narziyevich</i> O'ZBEK MILLIY LINGVOMADANIYATINING QADIMIYLIK VA ZAMONAVIYLIK ASOSLARI	256-262
<i>Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna</i> PRAGMATICS OF GENDERED COMMUNICATION IN ENGLISH	263-267
<i>Zaripova Matluba Kulfidinovna</i> GRAMMATICAL MEANS OF EXPRESSING PEJORATION IN UZBEK AND RUSSIAN	268-271
<i>Sayipova Dilobar Raximovna</i> ADABIYOT FANIGA OID KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIM TOPSHIRIQLARINING AHAMIYATI	272-275
<i>Soibova Gulchiroy Bakhtiyorjon qizi</i> TRANSLATION ISSUES IN THE GENERAL AND SPECIFIC OCCURRENCE OF THE HORSE IN ENGLISH AND UZBEK CULTURES	276-281
<i>Zokirova Shaxzoda Nodirjon qizi</i> TELEVISION AS A RHETORICAL ARENA: THE MANIFESTATION OF CLASSICAL RHETORICAL CANONS IN MODERN TV GENRES	282-288
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KRIMINALINGVISTIK BIRLIKLARINING SHAKLLANISHINING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI	289-293
<i>Abduraximova Feruza Boxadirovna</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA OT YASOVCHI QO'SHIMCHALARNING QIYOSIY TAHLILI	294-300
<i>Jalolova Feruza Normurodovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK XALQ ERTAKLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI	301-305
<i>Ahrorova Nigina Anvarovna</i> MIFOLOGIK TASAVVURLAR MUAYYAN VOQELIK MOHIYATI	306-309
<i>Razikov Baxtiyor Kosimovich</i> MEMLAR TILIDAGI NEOLOGIZM: QOIDABUZARLIKMI YOKI INNOVATSIYAMI? O'ZBEK RAQAMLI DISKURSI MISOLIDA	310-314
<i>Kutbiddinova Nazokatkhon Dovudkhon qizi</i> GENDER-BASED DIFFERENCES IN THE USE OF PHRASEOLOGISMS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	315-319
<i>Nazarova Sabrina Zafarjon qizi</i> YOZMA NUTQDAGI GRAMMATIK BUZILISHLAR: AGRAMMATIK DISGRAFIYANING LINGVISTIK VA NEYROPSIXOLOGIK ASOSLARI	320-323
<i>Ёлдашалиева Мадина Зиёджон кызы</i> ЖЕНСКОЕ СЧАСТЬЕ КАК ПРИНЯТИЕ ЛЮБВИ И ЗАЩИТЫ В ПОВЕСТИ ЧИНГИЗА АЙТМАТОВА «ТОПОЛЁК МОЙ В КРАСНОЙ КОСЫНКЕ»	324-326

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Salimova Diyoraxon Baxtiyorjon qizi</i> HAVO TRANSPORTIDA TASHUVCHI JAVOBGARLIGINING NAZARIY DOKTRINASI	327-333
<i>Abdullayev Rustam Kaxramanovich</i> JINOYATLARNI TERGOV QILISHDA RAQAMLI DAKTILOSKOPIYANING IMKONIYATLARI	334-339
<i>Давронов Атобек Равшанович</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ СУБЪЕКТ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА: ДОКТРИНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ	340-349
<i>Eshturdiyeva Farangiz Baxodir qizi</i> O'ZBEKISTONDA HUQUQ IJODKORLIGI SIYOSATI: STRATEGIK PRINSIPLAR VA ULARGA YANGICHA NAZARIY YONDASHUV	350-355
<i>Исламов Самандар Олимжон угли</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ КРИПТО-АКТИВОВ В СТРАНАХ СНГ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ	356-363
<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanyshbayevich</i> AYBLOV TUSHUNCHASI, TURLARI VA UNING JINOYAT-PROTSESSUAL HUQUQ TIZIMIDAGI O'RNI	364-370
<i>Ikramov Abrorbek Kamoliddinovich</i> ASSOZ BOYISH NATIJASIDA VUJUDGA KELGAN MAJBURIYATLAR	371-375
<i>Muxitdinova Firuza, Saidakamal Mamasoliyev</i> ZAMONAVIY AXBOROT MAKONIDA INSON HUQUQLARINI HIMOYA QILISHNING XALQARO-HUQUQIY ASOSLARI	376-380
<i>Бахриддинова Бехруза Бахриддиновна</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНЫХ ПОДХОДОВ К СОВРЕМЕННОМУ ПОНИМАНИЮ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА	381-388
<i>Axmedov Dilshod Baxramovich</i> MA'MURIY SUDLARDA PROKUROR ISHTIROKINI SAMARALI TA'MINLASHNING AMALIY MASALALARI	389-394
<i>Shodmonov Farrux Fayzullo o'g'li</i> DAVLAT BOSHQARUVIDA TRANSCHEGARAVIY SUVLARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	395-401
<i>Bozorov Ulug'bek</i> TEXNIKA YO'NALISHI OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABALARNI KASBIY-HUQUQIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MODELI	402-407
<i>Nurullayeva Djamilya Sayfiyevna</i> O'ZBEKISTONDA SPORT TASHKILOTLARINING HUQUQIY MAQOMI VA ULARNING MOLIVAVIY MUSTAQILLIGI	408-413
<i>Reymbayeva Guldaulet Kurbanbayevna</i> TURIZM XIZMATI SOHASIDA ISTE'MOLCHI HUQUQLARINI HUQUQIY TA'MINLASH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	414-420

<i>Shirinqulov Baxtiyor Iftixor o'g'li</i> MEHNATNI MUHOFAZA QILISH QOIDALARINI BUZISH JINOYATLARINI TERGOV QILISHDA KO'ZDAN KECHIRISH TERGOV HARAKATINI O'TKAZISHNING TAKTIK XUSUSIYATLARI	421-428
<i>Salomov Xumoyun</i> OMMAVIY-HUQUQIY MUNOSABATLARDA QONUNIYLIKNI TA'MINLASHDA PROKURATURA ORGANLARINING AHAMIYATI	429-433
<i>Kakhramonova Aziza</i> THE PRINCIPLE OF INTERNATIONAL LAW ENSURING THE RIGHT OF A CHILD TO LIFE, SURVIVAL AND DEVELOPMENT AND ITS ESSENCE	434-437
<i>Xoliqova Gavhar Ramazon qizi</i> XALQARO XUSUSIY HUQUQDA ALIMENT MAJBURIYATLARINI TARTIBGA SOLISHNING KOLLIZION MASALALARI	438-444
<i>Sharipov Firdavs Xolnazarovich</i> OLIY MAJLIS QONUNCHILIK PALATASINING QONUN IJODKORLIGI FAOLIYATIDA AYRIM YORDAMCHI TUZILMALARNING ISHTIROKI	445-450
<i>Nugmanov Nugman Abdullayevich, Nizomova Nastarin Vladimirovna</i> PARTICIPATION OF WOMEN IN SHAPING THE DIGITAL LEGAL SPACE	451-456
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna</i> TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARINI EMOTSIONAL VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	457-462
<i>Nabiullin Rishat Xismatullovi, Raxmonov Azizbek Abdullajonovich</i> XORIJDA KORPORATIV SPORTNI RIVOJLANTIRISH VA O'ZBEKISTONDA XORIJ TAJRIBASINI JORIY ETISH	463-468
<i>Xudayberganov Otabek Erkinovich</i> BASKETBOL VOSITALARI VA MUAMMOLI O'QITISH USULLARI YORDAMIDA JISMONIY MADANIYAT FAKULTET TALABALARINING KASBIY KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	469-474
<i>Nishonova Dilafruz</i> O'QUVCHILARDA IQTISODIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	475-480
<i>Davletyarova Laylo Baxodirovna</i> YENGIL ATLETIKADA TRENERLIK FALSAFASINI RIVOJLANISHI	481-486
<i>Madrahimov Alisher Maxammadibroximovich</i> O'RTA MAKTAB O'QUVCHILARI O'RTASIDA ZO'RAVONLIK PROFILAKTIKASINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	487-493
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА: ВЛИЯНИЕ НА МОТИВАЦИЮ И КАЧЕСТВО ОБУЧЕНИЯ	494-500
<i>Nosirov Murod Zakirovich, Jonibekova Sevara Dilmurod qizi</i> FIZIK JARAYONLARNI KOMPYUTERDA MODELLASHTIRISH ORQALI TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH	501-508

<i>Mattiyeva Feruza Begmatdulabovna</i> ZAMONAVIY LINGVODIDAKTIK YONDASHUVLAR ASOSIDA TARJIMA DARSLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	509-515
<i>Qarshiboyeva Maftuna Komiljon qizi</i> RAQAMLI MUHITDA O'SMIR YOSHDAGI BOLALARNING ESTETIK EHTIYOJLARINING SHAKLLANISHI	516-519
<i>Usmonqulov Jo'rabek Erkin o'g'li, Kubayiva Sarvinoz Asrorbek qizi</i> TALABALARNING KASBIY MAHORATINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING O'RNI VA AHAMIYATI	520-525
<i>Xayitova Dilovar Ismat qizi</i> STEAM INTEGRATSIYASI ORQALI AXBOROT-PROTSESSUAL TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI YO'LLARI	526-532
<i>Soliyeva Muqaddas Nurnazarovna</i> THE EFFECTIVENESS OF TASK-BASED LANGUAGE TEACHING (TBLT) IN UZBEK CLASSROOMS	533-537

Received: 15 September 2025

Accepted: 1 October 2025

Published: 10 October 2025

Article / Original Paper

DEVELOPMENT OF COACHING PHILOSOPHY IN ATHLETICS

Davletyarova Laylo Bakhodirovna

Associate Professor of the Department
of "Sports Activities" of Alfraganus University

Abstract. The article reveals the art of mastering successful and experienced coaching skills. Prioritizing the pursuit of the athlete's long-term development reflects an important aspect of coaching philosophy. Attention to the development of an athlete leads to more optimal sports results than the striving for victory. In this case, competition is perceived as a method of measuring the level of personality development. Such a philosophy is usually described as follows: "First place - the athlete, victory - second place!".

Keywords: sports training, instructor, motivator, psychologist, advertising agent, administrator, manager, authoritarian, escort system.

YENGIL ATLETIKADA TRENERLIK FALSAFASINI RIVOJLANISHI

Davletyarova Laylo Baxodirovna

Alfraganus universiteti "Sport faoliyati" kafedrasida dotsenti

E-mail: l.davletyarova@afu.uz

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-3513-1506>

Annotatsiya. Maqolada muvaffaqiyatli va tajribali trenerlik mahoratini egallash san'ati ochib berilgan. Sportchining uzoq muddatli rivojlanishiga intilishni birinchi o'ringa qo'yish trenerlik falsafasining muhim tomonini aks ettiradi. Sportchining rivojlanishiga qaratilgan e'tibor, g'alabaga bo'lgan intilishdan ko'ra ko'proq optimal sport natijasiga olib boradi. Bunda musobaqa shaxsning rivojlanish darajasini o'lchash usuli sifatida qabul qilinadi. Bunday falsafa odatda quyidagicha "Birinchi o'rinda-sportchi, g'alaba-ikkinchi o'rinda!" tavsiflanadi.

Kalit so'zlar: sport tayyorgarligi, yo'riqchi, motivator, psixolog, reklama agenti, administrator, menejer, avtoritar, eskort tizim.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I10Y2025N82>

Kirish. Mashg'ulotlar bo'yicha amaliy qo'llanma falsafa haqidagi suhbatlar bilan boshlanishi sizga g'alati tuyulishi mumkin. Ammo aslida sportda ishlab chiqilgan hayot falsafasi va sport tayyorgarligidan ko'ra foydaliroq narsa yo'q. Bu falsafa har bir fikrni, har bir harakatni va har bir qabul qilingan qarorni belgilab beradi. Kimligingiz, qayerdan ekanligingiz muhim emas, trenerlik faoliyatiga kelgach, siz o'z g'oyalaringiz, fikrlaringiz va yondashuvlaringizni o'zingizning shaxsiy hayotiy falsafangizdan, qarashlaringiz tajribalaringizdan olib kelasiz. Trenerlik faoliyatingizda birinchi navbatda o'zingizni qanchalik yaxshi bilishingizni hamda trener bo'lib ishlash orqali nimalarga erishmoqchi ekanligingizni tahlil qilib ko'ring. Egallanmagan trenerlik falsafasiz sportda muvaffaqiyat va samaradorlikka erishish qiyin.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Falsafa aynan trenerlik falsafasi bo'yicha ko'plab mahalliy va xorijiy olimlar ish olib borishgan. Amerikalik olim Piter Dj. L. Tompson ko'plab adabiyotlarida bu mavzuga urg'u berilgan. Falsafa deganda nimani tushunamiz? Falsafa — bu

shunchaki sizning o'z hayotingizdagi vaziyatlar va voqealarga bo'lgan munosabatingiz. Bu odamlarni qanday baholashingiz va ular bilan munosabatlarni qanday rivojlantirishingiz. Sizda allaqachon hayot falsafasi bor va, ehtimol, u ancha rivojlangan. Siz u sizda borligini yoki yo'qligini anglashingiz mumkin va shu bilan birga, qarorlaringiz sabablari haqida o'ylamasdan harakat qilasiz. Nima bo'lganda ham, sizning falsafangiz doimo rivojlanib boradi va umr bo'yi rivojlanishda davom etadi [5].

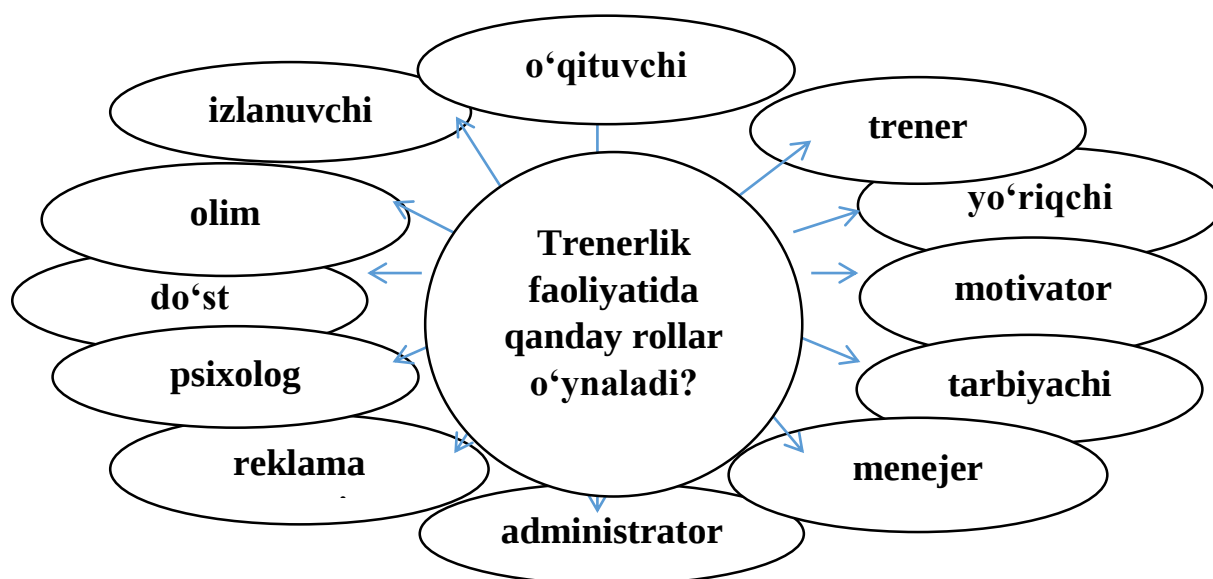
Muhokama. Sport tayyorgarligi nima? “Sport tayyorgarligi” atamasi ko'pincha keng faoliyat turlari diapazonni aniqlash uchun ishlatiladi. Odatda kimgadir biror narsaga tayyorgarlik ko'rishga yordam berishga qaratiladi. Yengil atletikada sport tayyorgarligi — bu alohida sportchi yoki sportchilar guruhiga keyingi rivojlanish va takomillashish uchun yordam berishning tashkil etilgan jarayonidir [2; 3-9b].

Bunday yordam ko'rsatishga ko'pchilik, masalan, ota-onalar, o'qituvchilar, rasmiy shaxslar va homiyarlar da'vogarlik qilishlari mumkin. Xo'sh, sport tayyorgarligiga nimalar kiradi? Sport tayyorgarligi o'qitish, mashq qildirish, yo'l-yo'riq ko'rsatish va boshqa ko'p narsalarni anglatadi. Bu shunchaki odamlarga sport mahoratini oshirish, natijalarni yaxshilash hamda ma'lum bir salohiyatga erishishda yordam berish emas. Bu, shuningdek, sportchilarning boshqa ehtiyojlarini tan olish, tushunish, hurmat qilish va g'amxo'rlik qilishdir. Bu ehtiyojlar ko'p bo'lib, ular ijtimoiy va hissiy ehtiyojlar, shuningdek, yengil atletika musobaqalari bilan bog'liq aniqroq ehtiyojlar kabi keng ko'lamli sohalarini qamrab oladi [1; 4-12b].

Trener bajaradigan rollar. Trener sifatidagi faoliyatni faqat vazifalarni belgilash va natijani o'zgartirishga qaratilgan mashqlarni tushuntirish deb hisoblash mumkin. Lekin, tajribali trenerlar buni butun bir faoliyatning oddiy bir detali sifatida qarashadi. Trener sifatida siz ko'plab vazifa va funksiyalarni bajarishingiz kerak. Ba'zilarini xohish bilan bajarasiz, boshqalari siz uchun kamroq yoqimli, lekin ular ham birdek muhim. Ushbu vazifalarning barchasi muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi.

Murabbiy ishi bilan bog'liq aksariyat vaziyatlarda ushbu rollarning har biri yoki barchasi bir-biriga bog'liq:

- o'qituvchi- yangi bilimlar, o'z mahorati va g'oyalarini berish;
- trener- barcha jismoniy tayyorgarlik turlarini takomillashtirish
- yo'riqchi — turli faoliyat turlariga rahbarlik qilish va mashg'ulotlarda ishtirok etish
- motivator – shogirdlarda mashg'ulotga nisbatan ijobiy va qat'iy yondashuvni yaratish
- tarbiyachi- sportchida o'z-o'zini nazorat qilishni rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratish
- menejer- tayyorgarlikni tashkil etish va rejalashtirish
- administrator- qog'oz ishlarini bajarish
- reklama agenti — jamiyatda va ommaviy axborot vositalarida yengil atletikani targ'ib qilish
- psixolog–suhbatlar o'tkazish, yutuqqa xalaqit berayotgan to'siqlarni bartaraf etish
- do'st — qo'llab-quvvatlash
- olim- muammolarni tahlil qilish, baholash va hal qilish
- izlanuvchi- har doim tinglashga, o'rganishga va yangi bilimlarni qabul qilishga tayyor bo'lish

Shunday qilib, faoliyat trener sifatida tajriba orqali egallanadigan ko'plab ko'nikmalarni qo'llashni talab qiladi. Bu bilimlar kurslarda ham olinishi mumkin, ammo amaliy qo'llanilmasa, ya'ni trenerlik tajribasi bo'lmasa, ularning ta'siri sezilarli bo'lmaydi.

Trenerlik falsafasining rivojlanishi. Trenerlik falsafasini ishlab chiqishning kaliti-bilimdir! O'zingizni anglash hamda nimaga erishmoqchi bo'lganingiz haqidagi bilimlaringiz. Marshrutning yakunini bilmasdan sayohat qilish qiyin bo'lgani kabi, siz murabbiy sifatida belgilangan maqsadingiz sizga ravshan bo'lmasa, maqsadlarga erisha olishingiz dargumon,

Maqsadlarni bilish — nimaga erishmoqchi ekanligingizni bilish demakdir. Agar trenerlardan mashg'ulotlar natijasida nimaga erishmoqchi ekanliklarini so'rasangiz, odatda javoblar quyidagicha bo'ladi:

- G'alabalar
- Zavqlanish
- Sportchining rivojlanishi

Sizga uchala javob ham muhim tuyulishi mumkin, lekin ulardan qaysi biri eng muhimi? Sportchining rivojlanishiga g'alaba yoki mag'lubiyatga beriladigan ahamiyat ta'sir ko'rsatadi. G'alabaga intilish har doim muhim. Biroq, "qanday qilib bo'lmasin g'alabaga erishish" sportchining rivojlanish manfaatlarini hisobga olmaydi. Bunday yondashuvni ko'pincha musobaqada o'z sportchisining natijasi bilan o'zini baholaydigan trenerlar qo'llaydi.

Natijalar. Trenerlik falsafasi va ish uslubi — qanday qilib haqiqiy liderga aylanish mumkin! O'tmishda murabbiyning roli ko'pincha hukmron avtoritarning roli sifatida qaralgan. Sportchini esa itoatkor eshituvchi shogird sifatida. Zamonaviy sport olamida sportchi ko'proq narsani ko'ra boshladi va uning lug'atiga "nima uchun?" degan so'z kirib keldi. Buni trenerlik lavozimiga chaqiriq sifatida emas, balki sportchi tomonidan sog'lom qiziqish va intilishi sifatida qabul qilish to'g'ri hisoblanadi. Aksariyat trenerlar — sobiq sportchilar o'zlari tarbiya qilingan bir xil uslubda ishlashga moyil. Ba'zan bu samarali bo'lishi mumkin. Lekin yaxshi trener bo'lish uchun sizga ko'proq siz foydalanadigan trenerlik falsafasi yoki ish uslubini diqqat bilan o'rganishingiz kerak. Yaxshi rahbarlik uslubi esa, sizning trenerlik falsafangiz va trenerlik uslubingizdan kelib chiqib, sizga sportchilar bilan muloqotingizni samaraliroq amalga oshirishingizga imkonini beradi.

Oddiy soʻzlar bilan aytganda biz trenerning rahbarlik uslubini uchta aniq uslublar bilan taʼriflashimiz mumkin: avtoritar, hamkorlikda va erkin ishlaydi. Quyidagi jadvalda xarakterlar taqqoslangan.

Jadval

Trenerdagi rahbarlik uslubining koʻrinishlari

Rahbarlik uslubi			
	Avtoritar	Hamkorlikda ishlash	Erkin
Maqsadlar	Sport vazifalari Ijtimoiy va	Ijtimoiy va sport vazifalari	Maqsadlar yoʻq
Qaror qabul qilish	Barcha qarorlar murabbiy qabul qiladi	Murabbiy yoʻnaltirmoqda, lekin birgalikdagi yechim	Aksariyat, agar barcha qarorlar boʻlmasa, sportchi qabul qiladi
Muloqot uslubi	Koʻrsatma	koʻrsatma, iltimos, tinglash	Eshitish
Muloqotni rivojlantirish	Deyarli yoʻq	Yuqori daraja	Mavjud emas
“Gʻalaba” nima?	Murabbiy aniqlaydi	Sportchi va murabbiy aniqlaydi	Aniqlanmadi
Sportchining rivojlanishi	Sportchiga ishonch kam	Sportchiga ishonch bor	Ishonch namoyish etilmaydi
Motivatsiya	Baʼzida ragʻbatlantiradi	Hammani ragʻbatlantiradi	Motivatsiya yoʻq
Mashgʻulot tuzilmasi	Egiluvchan emas	Egiluvchan	Yoʻq

Murabbiylik sanʼatida avtoritar va erkin uslublar ekstremal boʻlib, muvaffaqiyatli boʻlishi dargumon. Hamkorlikda ishlash — bu yoʻl-yoʻriq koʻrsatish va tizimlashtirish boʻlib, sportchida jismoniy, psixologik va ijtimoiy imkoniyatlarni namoyon etadi. Bunday uslub **“Birinci oʻrinda sportchi, gʻalaba-ikkinchi oʻrinda!”** falsafasiga koʻproq mos keladi. Baʼzida trener avtoritar uslubga qoʻllashi kerak: bu tartib-intizom buzilgan yoki xavfsizlikni taʼminlash zarurati tugʻilgan hollarda sodir boʻladi, masalan, uloqtirish turlarida. Yaxshi trener sportchini xarakterli va vaziyatga qarab oʻz uslublarini oʻzgartiradilar. Koʻpchilik vaziyatlarda esa hamkorlikdagi ish uslubi tavsiya etiladi.

Sportchining rivojlanishi yengil atletika asoslaridan to salohiyatga erishgunga qadar 11 yoshdan 30 yoshgacha davom etishi mumkinligini hisobga olsak, bu yerda sportchi va murabbiy oʻrtasida oʻzaro munosabatlar 16 va undan ortiq yil davom etadi. 16 va undan ortiq davr mobaynida sportchining sport faoliyatida nechta trener boʻlishi mumkin.

Trener va sportchi oʻrtasidagi munosabatlar uchta modeldan biriga asoslanishi mumkin:

- 1. Eskort tizimi** – trener sportchiga yengil atletika bilan shugʻullanishni boshlagandan to sportdan ketgunga qadar hamrohlik qiladi.
- 2. Hamkorlik tizimi** – trener sportchining barcha ehtiyojlarini qondira olmasligini tan oladi va umumiy maqsadlari boʻyicha tajribaliroq trener bilan ishlaydi

3. O'tkazish tizimi - murabbiy sportchi yuqoriga ko'tarilgan sari uni boshqa trenerga o'tkazadi yoki ta'lim tizimi bilan bog'liq holda avtomatik tarzda boshqa trenerga o'tadi.

Ba'zi mamlakatlarda sportchilarning trener trenerga avtomatik tarzda o'tish tizimi mavjud. Masalan, AQShda bolalar o'rta maktabning quyi sinflarida yengil atletika bilan shug'ullana boshlaydilar va ularning trenerlari ularni yuqori sinfdagi trenerlarga o'tgunga qadar shug'ullantiradilar. Keyin navbatdagi kollej va universitetda aspiranturaga o'tishdan oldin boshqa trenerga o'tadilar. AQShda trener va sportchi o'rtasidagi munosabatlar tizimi shu tarzda yo'lga qo'yilgan. Ehtimol, sportchining trenerdan trenerga tabiiy o'tishi (yoki ko'chirilishi) ideal tizim emasdir, ammo u sportchilarning ham, trenerlarning ham yondashuvlarida moslashuvchanlikni rivojlantirishga yordam beradi [5; 13-17b].

Shunga qaramay, trenerlar va sportchilarning o'tish tizimida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar ham mavjud. Trener bilimli, malakali bo'lishi mumkin, ammo agar u sportchi bilan munosabatlarni to'g'ri o'rnatolmasa va rivojlantira olmasa, u holda uning faoliyati samarali bo'la olmaydi. Yuqori darajadagi ish samaradorligiga ega bo'lgan trener, sportchi bilan munosabatlarni to'g'ri va mustahkam o'rnatadi va bu ikkala tomon uchun maqbul keladi.

Ular bir-biriga to'g'ri "moslashgan" bo'lishi kerak. Ularni majburan qabul qildirish mumkin emas, chunki gap trener va sportchining uzoq muddatli ehtiyojlariga qoniqish haqida ketmoqda.

Yengil atletikani rivojlantirishda muammolarni hal qilishga qaratilgan ochiq yondashuvni hisobga olgan holda trenerlik tajribasini almashish muvaffaqiyat kaliti hisoblandi.

Xulosa. Ko'pgina muvaffaqiyatli va tajribali trenerlar sportchining uzoq muddatli rivojlanishiga intilishni birinchi o'ringa qo'yadilar. Sportchining rivojlanishiga qaratilgan e'tibor, g'alabaga bo'lgan intilishdan ko'ra ko'proq optimal sport natijasiga olib boradi. Va buning natijasida sportchi va trenerda ko'proq o'z faoliyatidan qoniqish hissi paydo bo'ladi. Bunda musobaqa shaxsning rivojlanish darajasini o'lchash usuli sifatida qabul qilinadi.. Bunday falsafa odatda quyidagicha tavsiflanadi:

"Birinchi o'rinda-sportchi, g'alaba-ikkinchi o'rinda! "

Bu esa quyidagilarni anglatadi:

- Yengil atletika inson hayotining bir jihati sifatida qaraladi, lekin uning butun hayoti bu bilan cheklanib qolmaydi
- Murabbiy va uning ishiga hurmat va e'tirof kuzatiladi
- Sportchilar murabbiy bilan birgalikda sport natijasining ahamiyatini aniqlaydilar va umumiy umidlarni ro'yobga chiqarishga intiladilar.
- Adolatli musobaqa qoidalari va musobaqa shukuhiga hurmat shakllanadi.
- Muvaffaqiyat- sportchining o'z salohiyatiga erishishi bilan tavsiflanadi.
- Raqiblarga, boshqa murabbiylarga, rasmiylarga hurmat shakllanadi.

"Birinchi o'rinda-sportchi, g'alaba-ikkinchi o'rinda!" falsafasini tushunish oson, ammo amalda qo'llash qiyinroq. Siz murabbiy sifatida o'z sportchingizning rivojlanishi va g'alabalarining nisbiy ahamiyatini o'zingiz uchun aniqlab olishingiz kerak. Keyin qarorni so'zda emas, balki amalda bajarish kerak. Bu ishlar yaxshi ketayotgan vaqtga ham bunday bo'lmagan vaqtga ham tegishli.

Trenerlik faoliyatini markazida o'zlikni anglash – kim ekanligingizni anglash turadi. Nima uchun mashq qildiriyapsiz yoki qildirmoqchisiz? Trener faoliyatida nimani ko'proq

qadrlaysiz? Siz trener sifatida faoliyat yuritayotganingizdan faxrlanyapsizmi? Trenerlik faoliyatingizda sportchini birinchi o'ringa qo'yasizmi yoki natijanimi? Shogirdlaringizdan o'zingiz haqingizda qanday ta'rif olishni xohlagan bo'lar edingiz? Bu va boshqa ko'plab savollarni o'zingizga berishingiz asnosida rivojlanish nuqtasini topishingiz mumkin.

Demak, trenerlik falsafasi- mashg'ulot jarayonidagi xatti-harakat va qarorlarni belgilaydi. Hayotiy falsafa esa, kundalik qarorlar va xulq-atvorni belgilaydi.

Agar siz yaxshi murabbiy bo'lishni xohlasangiz, birinchi o'rinda sportchilarining haquqini, ehtiyojlarini o'z ehtiyojlaridan ustun qo'yadigan axloqiy qarashlaringizga ega bo'lishingiz kerak ekan.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Абдиев Шерзод Абдурахмонович ПАРАЛИМПИА ЗАҲИРА СПОРТЧИЛАРИНИ КИНЕМАТИК ТАВСИФЛАРИ БЎЙИЧА САРАЛАШ // ReFocus. 2023. №12. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/paralimpiya-za-ira-sportchilarini-kinematik-tavsiflari-b-yicha-saralash>
2. Davletyarova L.B. YUQORI MALAKALI YENGIL ATLETIKACHI SPRINTERLARNI TEXNIKASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY VOSITA VA USLUBLARI. 2025 <https://doi.org/10.5281/zenodo.11211146>
3. Niyazova R.R. Physiotherapy as a means of improving the physical and functional performance of young triathletes// ISSN 2413-1032 World Science International Scientific Journal. Poland.7(59). 2020. – P. 50-54. https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/30092020/7212
4. Utashev K. FUNDAMENTALS OF INTRODUCING A MASS SPORTS MOVEMENT THROUGH THEORETICAL ANALYSIS OF THE DAILY PHYSICAL ACTIVITY OF SCHOOLCHILDREN //Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal. – 2024. – Т. 5. – №. 01. – С. 298-215
5. Питер Дж. Л. Томпсон. Введение в теорию тренировки. Международная Ассоциация легкоатлетических федераций, 2009
6. Матназаров Х. Ю. СУЗУВЧИЛАРНИ НИСБИЙ ЧИДАМКОРЛИК КЎРСАТКИЧЛАРИ ВА СПОРТ НАТИЖАЛАРИ БЎЙИЧА САРАЛАШ ВА ИХТИСОСЛИКЛАРГА ЙЎНАЛТИРИШ //Fan-Sportga. – 2021. – №. 4. – С. 15-17.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).